

Enheten för naturvård

Hebbokärret SE0110153

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18576-2017

Namn	Hebbokärret	Areal	4,6 ha
Natura 2000-kod	SE0110153		
Kommun	Upplands-Bro		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Stockholms Läns Landsting		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
7230	Rikkärr	0,4	8,7
9080	*Lövsumpskog	1,8	39

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1014	Smalgrynsnäcka	<i>Vertigo angustior</i>

Bevarandesyfte för Hebbokärret

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18576-2017

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna.

Rikkärret är den prioriterade livsmiljön i området. Det är ett artrikt källkärr med flera sällsynta växter och många orkidéarter. Kärrret är litet och flera av de sällsyntare växterna har små populationer. Kalkrika källkärr är sällsynta företeelser i regionen och artutbytet med liknande miljöer på andra platser är förmodligen mycket begränsat.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Hebbokärret

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

Rikkärr (7230)

- Arealen rikkärr ska bibehållas.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Buskskiktet ska inte röjas alltför nitiskt, eftersom förekomst av "öar" och viss beskuggning i kärret gynnar molluskfaunan.
- Slätter ska ske regelbundet (cirka vartannat år) för att hålla området öppet och gynna den hävdgynnade floran.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel flugblomster, ängsnycklar, kärknippot, gräsull, tätört och hårstarr, ska finnas i livskraftiga bestånd.

***Lövsumpskog (9080)**

- Arealen rikkärr ska bibehållas.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Lövträden ska utvecklas fritt.
- Gran ska hindras från att ta över livsmiljön.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Smalgrynsnäcka (1014)

- Populationen av smalgrynsnäcka ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd genom att rikkärret inte tillåts växa igen men heller inte utsättas för alltför hårt markslitage eller röjning.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18576-2017

Beskrivning av området

Hebbokärret är beläget vid Norra Björkfjärdens östra strand, ca 400 m nordost om Sjö herrgård, i övre delen av en svacka som sluttar ner mot Hebboviken. Jordlagren i området utgörs av glaciallera och svallsand. Omgivningarna utgörs främst av äldre barrblandskog, men norr om kärret finns en större tallplantering med ca 20-30 år gamla träd.

På häradskartan från år 1900 betecknas kärret som skogsmark, men det är möjligt att det utnyttjades för viss slåtter. Troligt är annars att skogsmarken där kärret ingick utnyttjades för extensivt bete. Området i norr, som nu är tallplantering, var åtminstone fram till 1950-talet öppen inägomark. På 1950-talet hade kärret karaktär av öppen källmyr. Därefter skedde en successiv igenväxning, som sannolikt gynnade molluskfaunan. I mitten av 1990-talet gjordes en kraftig röjning då träd och buskar togs bort för att gynna den kalkpåverkade floran. Röjningen var så kraftig att den kan ha medfört skador på molluskfaunan. Ingen ytterligare röjning har utförts efter det, enligt Naturskyddsföreningen. Kärrets centrala del är idag helt öppen, utan träd eller buskar, men runt den öppna ytan finns "stubb-öar" från röjningen på 1990-talet. Runt stubbarna växer bland annat blåbärsris och skott av klibbal, säl, glasbjörk, rönn och hallon, men även unga tall- och granplantor. Under 2004 och 2005 har medlemmar ur den lokala kretsen av Naturskyddsföreningen utfört slåtter i området. Höet har krattats ihop och lagt i högar i omgivande skog.

Området är av riksintresse för naturvård, friluftsliv samt kulturmiljövård.

Beskrivning av arter och livsmiljöer**Rikkärr (7230)**

Kärret är kalkpåverkat och får i huvudsak sin tillrinning från en ständigt vattenförande källbäck som rinner genom svackan. På flera platser i kärret finns källflöden med utfälld kalkbleke. I området finns också en källa med riklig utfällning av järn. Floran är mycket rik med kalkgynnade arter som till exempel de typiska arterna flugblomster, ängsnycklar, kärrknipprot, gräsull, tätört, hårstarr bandpraktmossa, späd skorpionmossa och svarthö. Men man hittar också bland annat knottblomster och spindelblomster här. Molluskfaunan är mycket artrik, med bland annat smalgrynsnäcka och den i mellansverige mycket sällsynta glansskivsnäckan. Tidigare har även större agatsnäcka påträffats, men den återfanns inte vid inventeringar 1997 och 2005. Flera av kärrets molluskarter har dock ett brett ekologiskt spektrum och hör snarare hemma i angränsande sumpskog och torrare skogsmiljöer.

***Lövsumpskog (9080)**

Lövsumpskogen i norr består av ganska ung klibbalskog utan utpräglade socklar. I fältskiktet växer bland annat rikligt med kirskaål.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18576-2017

Smågranar har etablerat sig under alarna. Lövsumpskogen i söder domineras av klibbal och ask med inslag av gran. Här växer bland annat hassel och svart trolldruva.

Smalgrynsnäcka (1014)

Smalgrynsnäckan förekommer i flera livsmiljöer. Den kan leva i rika och tämligen torra ädellövskogar i öppna-halvöppna rasbranter eller blockslutningar och på kalkpåverkade torrbackar och alvarmark. I övrigt förekommer arten i kalkkärr, på kalkfuktängar och i öppnare sumpskogar. Arten är starkt beroende av kontinuitet och stabila förhållanden i markens förnaskikt. Extensivt bete, eller motsvarande påverkan, som förhindrar igenväxning och ger viss påverkan på fältskiktet, är föredelaktigt för arten. Markslitage får dock inte bli alltför stort. Arten sprider sig ytterst långsamt, bara några få meter per år, vilket innebär att den är hänvisad till just det område där den lever. Långväga spridning sker sporadiskt, sannolikt med fåglar. I Hebbokärret förekommer arten tämligen rikligt.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Rikkärr (7230)

- Förändrad hydrologi och hydrokemi genom t ex dikning eller dämning.
- Minskad infiltration av grundvatten i ett större område på Rösaringsåsen.
- Igenväxning med buskar och träd till följd av utebliven hävd.
- Skogsbruk i eller i anslutning till området, eftersom näringsämnen kan läcka ut och påverka hydrokemin.

***Lövsumpskog (9080)**

- Förändrad hydrologi genom t ex dikning eller dämning.
- Skogsbruk i eller i anslutning till området.
- Röjning av död ved.
- Gran växer i området och tar över successivt.

Smalgrynsnäcka (1014)

- Förändrad hydrologi genom t ex dikning eller dämning.
- Eutrofiering genom läckage av näringsämnen.
- Igenväxning med buskar och träd till följd av utebliven hävd.
- Alltför kraftigt markslitage genom ensidig och felaktig hävd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18576-2017

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Största delen av livsmiljöerna omfattas av biotopskydd. Bestämmelser om biotopskydd finns i 7 kap. 11 § miljöbalken samt i 5-8 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Inom området får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön.

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18576-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Hebbokärret. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Rikkärr (7230)	<i>Fortsatt slåtter med 1-3 års mellanrum. Det avslagna höet förs bort, men bör inte läggas i den omgivande sumpskogen.</i> <i>Vidga den solbelysta ytan genom avverkning av högre träd i brynmiljön. Vidga succesivt den öppna ytan mot källan.</i> Röjning av inväxande buskar och träd, men några lövbuskar sparas. <i>Igenläggning av diken, framförallt nedströms källan.</i>	Kontinuerligt Omgående. Vid behov. Omgående.
Lövsumpskog (9080)	Röjning av gran.	Vid behov
Smalgrynsnäcka (1014)	Fortsatt slåtter med 1-2 års mellanrum för att hålla marken öppen och solbelyst. Undvik markslitage.	Kontinuerligt

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Rikkärr (7230)	Gynnsamt
Lövsumpskog (9080)	Gynnsamt
Smalgrynsnäcka (1014)	Gynnsamt

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Våtmarksinventering i Stockholms län. Rapport nr 1997:1. 1997.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Landlevande mollusker i rikkärr i Stockholms län. Underlagsmaterial nr 30, 1998.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18576-2017

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Upplands-Bro kommun. Översiktlig naturinventering för Upplands-Bro kommun.
Reviderad upplaga 1994.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

